

ภาคผนวก ก

ตาราง 1

เปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุ
มุสลิม เป็นรายข้อ (N=100)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		t-test
		M	SD	M	SD	
ความเชื่อและความศรัทธา						
1.	พยาบาลแนะนำให้ท่านระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ (ดูอาอ์) เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย	2.52	.77	1.71	.81	8.72*
2.	พยาบาลจัดหาข้อความหรือบทขอพร (ดูอาอ์) สำหรับผู้ป่วยปิดที่บริเวณฝาผนังหรือหัวเตียงเพื่อกระตุ้นเตือนให้ท่านระลึกถึงอัลลอฮ์	1.92	.90	1.12	.36	8.89*
3.	พยาบาลพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ท่านปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย เช่น การอ่านคัมภีร์อัล-กุรอาน	2.38	.79	1.72	.81	7.61*
4.	พยาบาลพูดให้กำลังใจแก่ท่านในการต่อสู้และอดทน (ซอบร) ต่อความเจ็บป่วย	2.63	.56	2.05	.74	7.31*
5.	พยาบาลจัดบอร์ดหรือแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วยที่สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนาพยาบาลได้ให้โอกาสท่านกล่าวคำขอ	2.00	.92	1.21	.54	8.35*
6.	พรหรือพยาบาล(มุสลิม)กล่าวคำขอพร (บิสมิลลาฮ์) ก่อนทำหัตถการ เช่น การเจาะเลือดหรือฉีดยา	2.54	.70	2.00	.88	6.38*

*P < .05

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		t-test
		M	SD	M	SD	
การปฏิบัติตามหลักศาสนา						
7.	พยาบาลจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วย หรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ท่านได้ละหมาด	2.40	.82	1.95	.87	5.11*
8.	พยาบาลจัดหาชุดหรืออุปกรณ์ล้างมือไว้สำหรับท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด	2.19	.88	1.50	.73	7.90*
9.	พยาบาลจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน(อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด	1.94	.92	1.31	.58	7.75*
10.	พยาบาลอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา เช่น การอ่านบทขอพร (ดุอาอู) หรือการให้ทางน้ำ	2.45	.80	2.18	.81	4.26*
11.	พยาบาลจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีที่มีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ท่านนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด	2.18	.86	1.65	.81	5.79*
12.	พยาบาลจัดให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในหอผู้ป่วย	1.97	.89	1.28	.59	7.52*
13.	พยาบาลอนุญาตให้ญาติอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ท่านฟัง	2.59	.67	2.48	.72	2.75*
หลักคุณธรรม						
14.	พยาบาลบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ท่าน โดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน	2.78	.44	2.65	.50	2.80*
15.	พยาบาลดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการท่านอย่างสม่ำเสมอ	2.79	.41	2.67	.47	2.93*
16.	พยาบาลแสดงความกระตือรือร้นเมื่อท่านร้องขอความช่วยเหลือ	2.84	.37	2.68	.49	3.15*

*P < .05

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		t-test
		M	SD	M	SD	
17.	พยาบาลแสดงความกระตือรือร้นในการรักษา พยาบาลเพื่อให้ท่านมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย	2.77	.45	2.69	.51	1.91 ^{NS}
18.	พยาบาลดูแลให้ท่านได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ	2.54	.63	2.39	.63	2.34*
19.	พยาบาลแนะนำหรือจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ฮะรอม) ของศาสนาให้แก่ท่าน	2.65	.56	2.26	.71	5.61*
20.	พยาบาลให้ข้อมูลท่านในเรื่องของอาหารและยา	2.70	.48	2.37	.65	6.19*
21.	พยาบาลดูแลให้ท่านรักษาความสะอาดของร่างกาย	2.55	.70	2.28	.71	4.49*
22.	พยาบาลเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมท่านโดยใช้เวลาตามสมควร	2.75	.50	2.66	.54	2.23*
23.	พยาบาลดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย	2.46	.67	2.48	.66	.41 ^{NS}
24.	พยาบาลอนุญาตให้ผู้สูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา	2.52	.66	2.49	.69	.49 ^{NS}
25.	พยาบาลให้การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้ม เป็นกันเอง	2.83	.40	2.68	.49	3.45*
26.	พยาบาลจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน	2.62	.65	2.57	.66	1.68 ^{NS}

*P < .05

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		t-test
		M	SD	M	SD	
27.	พยาบาลจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับท่านอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง	2.35	.80	2.33	.75	.35 ^{NS}
28.	พยาบาลมีการพูดคุยกับท่านโดยใช้ภาษาที่ท่านเข้าใจ	2.79	.43	2.58	.52	4.85*
29.	พยาบาลแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อท่าน	2.73	.47	2.59	.49	3.28*
30.	พยาบาลบอกกล่าวหรือขออนุญาตท่านทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล เช่น การฉีดยา การเจาะเลือด	2.81	.46	2.77	.47	.85 ^{NS}
31.	พยาบาลกล่าวทักทายหรือพยาบาล (มุสลิม) กล่าว "อัสสลามู อาลัยกุม" ขณะตรวจเยี่ยมอาการท่าน	2.05	.87	1.41	.60	7.25*

*P < .05

ภาคผนวก ข

ตาราง 2

เปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลไทยมุสลิม เป็นรายข้อ (N=100)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
ความเชื่อและความศรัทธา						
1.	การแนะนำให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ (ดูอาอ์) เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย	2.89	.37	2.54	.61	6.49*
2.	การจัดหาข้อความหรือบทขอพร (ดูอาอ์) สำหรับผู้ป่วยปิดที่บริเวณฝาผนังหรือหัวเตียงเพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์	2.54	.81	1.57	.67	6.07*
3.	การพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ผู้สูงอายุปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย เช่น การอ่าน คัมภีร์อัล-กุรอาน	2.78	.46	2.26	.68	7.72*
4.	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้สูงอายุในการต่อสู้และอดทน (ซอบร) ต่อความเจ็บป่วย	2.85	.39	2.53	.66	5.32*
5.	การจัดบอร์ดหรือแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วยที่สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา	2.13	.75	1.51	.67	7.09*
6.	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพรหรือท่าน(กรณีพยาบาลมุสลิม)กล่าวคำขอพร(บิสมิลลาฮ์) ก่อนทำหัตถการ เช่น การเจาะเลือดหรือฉีดยา	2.82	.44	2.62	.66	3.76*

*P < .05

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
การปฏิบัติตามหลักศาสนา						
7.	การจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วย หรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ละหมาด	2.67	.62	2.18	.86	5.78*
8.	การจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับผู้สูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด	2.53	.72	1.84	.86	7.34*
9.	การจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน(อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด	2.26	.84	1.46	.70	8.04*
10.	การอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา เช่น การอ่านบทขอพร (ดุอาอ) หรือการให้ทางนำ	2.68	.55	2.34	.73	5.45*
11.	การจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีที่มีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด	2.39	.75	1.83	.77	6.72*
12.	การร่วมรับผิดชอบจัดให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในหอผู้ป่วย	2.24	.79	1.47	.70	8.18*
13.	การอนุญาตให้ญาติอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ผู้ป่วยสูงอายุฟัง	2.82	.46	2.61	.67	4.05*
หลักคุณธรรม						
14.	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้สูงอายุ โดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน	2.91	.29	2.73	.47	4.66*
15.	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	2.81	.42	2.52	.58	5.59*
16.	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้สูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ	2.90	.33	2.70	.52	4.06*

*P < .05

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
17.	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย	2.86	.35	2.68	.51	4.13*
18.	การดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ	2.65	.61	2.47	.67	3.13*
19.	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (สะอาด)	2.83	.43	2.60	.60	4.51*
20.	การให้ข้อมูลผู้สูงอายุในเรื่องของอาหารและยา	2.85	.39	2.60	.59	4.81*
21.	การดูแลให้ผู้สูงอายุรักษาความสะอาดของร่างกาย	2.82	.46	2.54	.64	4.76*
22.	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้สูงอายุโดยใช้เวลาตามสมควร	2.78	.44	2.64	.58	2.46*
23.	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย	2.78	.50	2.44	.64	6.13*
24.	การอนุญาตให้ผู้สูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา	2.87	.37	2.62	.60	4.48*
25.	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง	2.93	.26	2.83	.40	2.76*
26.	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้าม่านกัน	2.78	.48	2.45	.69	5.32*

*P < .05

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
27.	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับผู้สูงอายุอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง	2.60	.62	2.38	.69	4.36*
28.	การพูดคุยกับผู้สูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้สูงอายุเข้าใจ	2.89	.31	2.75	.46	3.11*
29.	การแสดงกริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้สูงอายุ	2.93	.26	2.79	.43	3.47*
30.	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สูงอายุทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล เช่น การฉีดยา การเจาะเลือด	2.90	.30	2.81	.46	1.90 ^{NS}
31.	การกล่าวทักทายหรือกล่าว "อัสสลามุอาลัยกุม" (กรณีพยาบาลมุสลิม) ขณะตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุ	2.46	.67	1.80	.72	8.31*

*P < .05

ภาคผนวก ค

ตาราง 3

เปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลไทย
พุทธ เป็นรายข้อ (N =100)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
ความเชื่อและความศรัทธา						
1.	การแนะนำให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ (ดูอาอ์) เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย	2.02	.78	1.76	.71	3.54*
2.	การจัดหาข้อความหรือบทขอพร (ดูอาอ์) สำหรับผู้ป่วยปิดที่บริเวณฝาผนังหรือหัวเตียงเพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์	1.56	.70	1.33	.57	3.01*
3.	การพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ผู้สูงอายุปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย เช่น การอ่าน คัมภีร์อัล-กุรอาน	2.02	.77	1.72	.70	4.66*
4.	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้สูงอายุในการต่อสู้และอดทน (ซอบร) ต่อความเจ็บป่วย	2.36	.72	2.17	.74	3.27*
5.	การจัดบอร์ดหรือแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วยที่สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา	1.97	.82	1.60	.77	4.48*
6.	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพรหรือท่าน(กรณีพยาบาลมุสลิม)กล่าวคำขอพร(บิสมิลลาฮ์) ก่อนทำหัตถการ เช่น การเจาะเลือดหรือฉีดยา	2.15	.82	1.86	.85	4.32*

*P < .05

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
การปฏิบัติตามหลักศาสนา						
7.	การจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วย หรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ละหมาด	2.55	.69	2.28	.74	4.37*
8.	การจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับผู้สูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด	1.98	.75	1.68	.68	4.78*
9.	การจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน(อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด	1.61	.76	1.28	.57	4.63*
10.	การอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา เช่น การอ่านบทขอพร (ดุอาอ) หรือการให้ทางนำ	2.32	.71	2.12	.70	3.41*
11.	การจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีที่มีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด	1.99	.76	1.64	.69	4.98*
12.	การร่วมรับผิดชอบจัดให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในหอผู้ป่วย	1.65	.78	1.35	.59	3.95*
13.	การอนุญาตให้ญาติอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ผู้ป่วยสูงอายุฟัง	2.55	.64	2.39	.68	3.43*
หลักคุณธรรม						
14.	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้สูงอายุ โดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน	2.80	.45	2.75	.46	1.39 ^{NS}
15.	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	2.77	.47	2.75	.46	.63 ^{NS}
16.	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้สูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ	2.85	.36	2.83	.40	.63 ^{NS}

*P < .05

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
17.	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษา พยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย	2.87	.37	2.83	.40	1.26 ^{NS}
18.	การดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ	2.75	.46	2.64	.56	2.24*
19.	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ฮะรออม)	2.65	.58	2.53	.66	2.23*
20.	การให้ข้อมูลผู้สูงอายุในเรื่องของอาหารและยา	2.79	.43	2.65	.58	2.84*
21.	การดูแลให้ผู้สูงอายุรักษาความสะอาดของร่างกาย	2.79	.46	2.64	.52	3.44*
22.	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้สูงอายุโดยใช้เวลาตามสมควร	2.74	.44	2.61	.51	3.11*
23.	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย	2.80	.43	2.72	.49	2.36*
24.	การอนุญาตให้ผู้สูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา	2.75	.46	2.68	.53	2.38*
25.	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง	2.89	.35	2.82	.41	2.73*
26.	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้าม่านกัน	2.73	.53	2.73	.53	.00 ^{NS}

*P < .05

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ		ระดับการพยาบาลที่ให้		t-test
		M	SD	M	SD	
27.	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับผู้สูงอายุอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง	2.69	.49	2.55	.59	3.28*
28.	การพูดคุยกับผู้สูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้สูงอายุเข้าใจ	2.68	.53	2.46	.59	4.54*
29.	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้สูงอายุ	2.86	.41	2.82	.41	.83 ^{NS}
30.	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สูงอายุทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล เช่น การฉีดยา การเจาะเลือด	2.85	.39	2.86	.38	.27 ^{NS}
31.	การกล่าวทักทายหรือกล่าว "อัสสลามุอาลัยกุม" (กรณีพยาบาลมุสลิม) ขณะตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุ	2.05	.85	1.75	.82	4.10*

*P < .05

ภาคผนวก ง

ตาราง 4

เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 50 ในการให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับมากเป็นรายชื่อ

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านความเชื่อและความศรัทธา			
1.	พยาบาลให้โอกาสท่านกล่าวคำขอพรหรือพยาบาล(มุสลิม) กล่าวขอพร (บิสมิลลาฮฺ) ก่อนทำหัตถการ (ร้อยละ 84)	การแนะนำให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮฺให้มากขึ้นหรือ กล่าวขอพรต่ออัลลอฮฺเพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 91)	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพร (บิสมิลลาฮฺ) ก่อนทำหัตถการ (ร้อยละ 86)
2.	พยาบาลแนะนำให้ท่านระลึกถึงอัลลอฮฺให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮฺเพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 69)	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพรหรือพยาบาล (มุสลิม) กล่าวขอพร (บิสมิลลาฮฺ) ก่อนทำหัตถการ (ร้อยละ 90)	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยสูงอายุในการต่อสู้และอดทนต่อความเจ็บป่วย (ร้อยละ 50)
3.	พยาบาลพูดให้กำลังใจแก่ท่านในการต่อสู้และอดทนต่อความเจ็บป่วย (ร้อยละ 67)	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยสูงอายุในการต่อสู้และอดทนต่อความเจ็บป่วย (ร้อยละ 86)	-
4.	พยาบาลพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ท่านปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย (ร้อยละ 57)	การพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ผู้ป่วยสูงอายุปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย (ร้อยละ 80)	-

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านการปฏิบัติตามหลักศาสนา			
1.	พยาบาลจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วยหรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ท่านได้ละหมาด (ร้อยละ 66)	การจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วยหรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุได้ละหมาด (ร้อยละ 84)	การจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับผู้ป่วยสูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด (ร้อยละ 66)
2.	พยาบาลจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ท่านนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด (ร้อยละ 64)	การจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับผู้ป่วยสูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด (ร้อยละ 75)	-
3.	พยาบาลจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด (ร้อยละ 61)	การจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด (ร้อยละ 72)	-
4.	-	การจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน (อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด (ร้อยละ 66)	-
5.	-	การร่วมหรือรับผิดชอบให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในหอผู้ป่วย (ร้อยละ 55)	-
6.	-	การอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา (ร้อยละ 51)	-

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม			
1.	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 84)	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิง หรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 93)	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิง หรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 90)
2.	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 84)	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล (ร้อยละ 93)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 88)
3.	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ป่วยสูงอายุ (ร้อยละ 80)	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 91)	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล (ร้อยละ 87)
4.	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 79)	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 91)	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 85)
5.	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 79)	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ป่วยสูงอายุ (ร้อยละ 89)	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 82)

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
6.	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 78)	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 88)	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมโดยใช้เวลาตามสมควร (ร้อยละ 81)
7.	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 78)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 86)	การอนุญาตให้ผู้ป่วยสูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะ หรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา (ร้อยละ 81)
8.	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล (ร้อยละ 74)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรักษาความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 86)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรักษาความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 80)
9.	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรักษาความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 71)	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ป่วยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 85)	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 79)
10.	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 71)	การให้ข้อมูลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในเรื่องของอาหารและยา (ร้อยละ 85)	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 77)

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
11.	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ป่วยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 69)	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมโดยใช้เวลาตามสมควร (ร้อยละ 85)	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ระฆอม) (ร้อยละ 76)
12.	การให้ข้อมูลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในเรื่องของอาหารและยา (ร้อยละ 69)	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 82)	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 76)
13.	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมโดยใช้เวลาตามสมควร (ร้อยละ 67)	การอนุญาตให้ผู้ป่วยสูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา (ร้อยละ 82)	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 74)
14.	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ระฆอม) (ร้อยละ 61)	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 81)	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ป่วยสูงอายุ (ร้อยละ 71)
15.	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 61)	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 79)	การพูดคุยกับผู้ป่วยสูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้ป่วยสูงอายุเข้าใจ (ร้อยละ 70)
16.	การอนุญาตให้ผู้ป่วยสูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะ หรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา (ร้อยละ 56)	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ระฆอม) (ร้อยละ 72)	การให้ข้อมูลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในเรื่องของอาหารและยา (ร้อยละ 70)

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
17. การพูดคุยกับผู้ป่วยสูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้ป่วยสูงอายุเข้าใจ (ร้อยละ 55)	การพูดคุยกับผู้ป่วยสูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้ป่วยสูงอายุเข้าใจ (ร้อยละ 67)	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ป่วยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 63)	

ภาคผนวก จ

ตาราง 5

เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 50 ในการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับมากเป็นรายชื่อ

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านความเชื่อและความศรัทธา			
1.	พยาบาลให้โอกาสท่านกล่าวคำขอพรหรือพยาบาล(มุสลิม) กล่าวขอพร (บิสมิลลาฮู) ก่อนทำหัตถการ(ร้อยละ 79)	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพรหรือพยาบาล (มุสลิม) กล่าวขอพร (บิสมิลลาฮู) ก่อนทำหัตถการ (ร้อยละ 84)	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวคำขอพร (บิสมิลลาฮู) ก่อนทำหัตถการ (ร้อยละ 87)
2.	-	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยสูงอายุในการต่อสู้และอดทน ต่อความเจ็บป่วย (ร้อยละ 62)	-
3.	-	การแนะนำให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือ กล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการ เจ็บป่วย (ร้อยละ 60)	-
ด้านการปฏิบัติตามหลักศาสนา			
1.	-	การจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วยหรือภายในโรง พยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุได้ละหมาด (ร้อยละ 72)	-

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม			
1.	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 71)	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 84)	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 84)
2.	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 69)	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล (ร้อยละ 80)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 84)
3.	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 69)	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ป่วยสูงอายุ (ร้อยละ 76)	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 83)
4.	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน (ร้อยละ 69)	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 74)	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล (ร้อยละ 83)
5.	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 67)	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย (ร้อยละ 73)	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 77)

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
6.	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 66)	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ป่วยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 71)	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 76)
7.	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 66)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ (ร้อยละ 70)	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 76)
8.	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ป่วยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 61)	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 69)	การอนุญาตให้ผู้ป่วยสูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะ หรืออนุญาตให้ผู้ป่วยสูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา (ร้อยละ 74)
9.	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 60)	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 68)	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง (ร้อยละ 71)
10.	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ป่วยสูงอายุ (ร้อยละ 59)	การให้ข้อมูลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในเรื่องของอาหารและยา (ร้อยละ 66)	การดูแลให้ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรักษาความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 70)

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
11.	-	การดูแลให้ผู้สูงอายุมุสลิมรักษาความสะอาดของร่างกาย (ร้อยละ 65)	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ฮะรอม) (ร้อยละ 68)
12.	-	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมโดยใช้เวลาตามสมควร (ร้อยละ 62)	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมโดยใช้เวลาตามสมควร (ร้อยละ 66)
13.	-	การดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ (ฮะรอม) (ร้อยละ 57)	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย (ร้อยละ 62)
14.	-	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 56)	การให้ข้อมูลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในเรื่องของอาหารและยา (ร้อยละ 62)
15.	-	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง (ร้อยละ 56)	การพูดคุยกับผู้ป่วยสูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้ป่วยสูงอายุเข้าใจ (ร้อยละ 60)

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน/ ลำดับที่	ผู้ปวยสูงอายุมุสลิม	พยาบาลไทยมุสลิม	พยาบาลไทยพุทธ
ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)			
16.	-	การอนุญาตให้ผู้ปวยสูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา (ร้อยละ 52)	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้ปวยสูงอายุ (ร้อยละ 51)
17.	-	การพูดคุยกับผู้ปวยสูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้ปวยสูงอายุเข้าใจ (ร้อยละ 50)	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้ปวยสูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน (ร้อยละ 50)

ภาคผนวก จ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์เต็มศักดิ์ พึ่งรัศมี	อาจารย์แพทย์ประจำภาควิชา รังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. รองศาสตราจารย์ฟารีดา อิบราฮิม	อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชา การพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรียา ไชยลังกา	อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชา การพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. อาจารย์อับดุลเลาะ อับรู่	อาจารย์ประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. คุณสุณี นิยมเดชา	พยาบาลวิชาชีพ หน่วย Palliative care โรงพยาบาลสงขลานครินทร์

ภาคผนวก ข

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

แบบพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม

เรียน ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมทุกท่าน

ดิฉัน นางสาวจินตนา คำเกลี้ยง นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาล ผู้ใหญ่ (ภาคพิเศษ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง “การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในมุมมองของพยาบาลซึ่งเป็นผู้ให้การพยาบาลและในมุมมองของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการพยาบาล ประโยชน์จากการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบระบบบริการพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมุสลิมขณะเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลตามแนวทางและหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

เนื่องจากท่านเป็นผู้ป่วยซึ่งอยู่ระหว่างการเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ในการตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อ คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอในภาพรวมและจะใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ท่านมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการตอบแบบสัมภาษณ์ได้ตามที่ท่านต้องการหรือในระหว่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์หากมีข้อคำถามที่ทำให้ท่านรู้สึกอึดอัดใจไม่สะดวกที่จะตอบ ท่านสามารถปฏิเสธการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อการรักษาพยาบาลแก่ตัวท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวจินตนา คำเกลี้ยง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

แบบพิทักษ์สิทธิพยาบาล

เรียน พยาบาลทุกท่าน

ดิฉัน นางสาวจินตนา คำเกลี้ยง นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาล ผู้ใหญ่ (ภาคพิเศษ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมในมุมมองของพยาบาลซึ่งเป็นผู้ให้การพยาบาลและในมุมมองของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการพยาบาล ประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบระบบบริการพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม ขณะเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลตามแนวทางและหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

เนื่องจากท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีประสบการณ์ในการดูแลและให้การพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอในภาพรวมและจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ท่านมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการตอบแบบสอบถามได้ตามที่ท่านต้องการ หรือในระหว่างที่ตอบแบบสอบถามหากมีข้อคำถามที่ทำให้ท่านรู้สึกอึดอัดใจไม่สะดวกที่จะตอบ ท่านสามารถปฏิเสธการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวจินตนา คำเกลี้ยง

นักศึกษพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เลขที่แบบสัมภาษณ์ □ □ □

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย “/” ลงใน () หรือเติมคำในช่องว่าง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส

() 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย/หย่า/แยก

4. การศึกษาสายสามัญ

() 1. ไม่ได้ศึกษา () 2. ประถมศึกษา () 3. มัธยมศึกษา
() 4. อนุปริญญา () 5. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

5. การศึกษาสายศาสนา

() 1. ไม่ได้ศึกษา (ข้ามไปตอบข้อ 7) () 2. ศึกษา

6. ประเภทของการศึกษาสายศาสนา

() 1. ศึกษาด้วยตนเอง
() 2. โรงเรียนปอเนาะ

- () 3. โรงเรียนสอนศาสนา ในระดับ
- () 1. ระดับ 1-4 (อิบติดาอียะฮ์เทียบเท่าการศึกษาภาคบังคับ)
 - () 2. ระดับ 5-7 (มุตะวัสสิเตาะห์ เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น)
 - () 4. ระดับ 6-8 (ชานะวียะฮ์เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย)
 - () 5. ระดับ 8 ขึ้นไป (สูงกว่าชานะวียะฮ์เทียบเท่าปริญญาตรีหรือสูงกว่า)
- () 4. อื่นๆ ระบุ.....
7. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย (ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ประเมิน)
- () 1. ไม่ได้เลย (หมายถึง ไม่สามารถฟัง/พูดภาษาไทยได้เลยต้องใช้ล่ามตลอด)
 - () 2. ได้บ้าง (หมายถึง สามารถฟังภาษาไทยได้บ้างแต่ไม่สามารถพูดหรือพูดได้น้อยมากยังต้องใช้ล่าม)
 - () 3. ได้ค่อนข้างดี (หมายถึง สามารถฟังภาษาไทยได้และพูดค่อนข้างดีแต่ยังต้องใช้ล่ามช่วยบ้าง)
 - () 4. ได้ดีมาก (หมายถึง สามารถฟัง/พูดภาษาไทยได้ดี ไม่ต้องใช้ล่าม)
8. ระยะเวลาของการอยู่โรงพยาบาล.....วัน
9. การวินิจฉัยโรค.....
10. การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองขณะอยู่โรงพยาบาล
- () 1. ไม่ได้เลย () 2. ไม่ได้ () 3. เจ็บป่วยเล็กน้อย
 - () 4. เจ็บป่วยตามปกติของผู้สูงอายุ
11. ผู้ดูแลขณะอยู่โรงพยาบาล
- () 1. ไม่มี () 2. มี ระบุ.....
12. ขนาดของโรงพยาบาลที่เข้าพักรักษา (ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ตอบ)
- () 1. 10 เตียง () 2. 30 เตียง () 3. 60 เตียงขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม โดยให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย “/” ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุมุสลิมในการให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติของพยาบาลต่อผู้สูงอายุมุสลิมในเรื่องต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด และผู้สูงอายุมุสลิมได้รับการปฏิบัติจากพยาบาลมาน้อยเพียงใด โดยการเลือกตอบให้ถือเกณฑ์ดังนี้

การให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ

มาก	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับสูงหรือมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับต่ำหรือน้อย

การรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ

มาก	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรับรู้ว่าการพยาบาลได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นประจำหรือเป็นส่วนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรับรู้ว่าการพยาบาลได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมรับรู้ว่าการพยาบาลได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นส่วนน้อย

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	พยาบาลบอกกล่าวให้ท่านระลึกถึงพระเจ้า	/			/		
2.						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ความเชื่อและความศรัทธา						
1.	พยาบาลแนะนำให้ท่านระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ (ดูอาอ์) เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย เช่น การมูჯะ						
2.	พยาบาลจัดหาข้อความหรือบทขอพร (ดูอาอ์) สำหรับผู้ป่วยปิดที่บริเวณฝาผนังหรือหัวเตียงเพื่อกระตุ้นเตือนให้ท่านระลึกถึงอัลลอฮ์						
3.	พยาบาลพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ท่านปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย เช่น การอ่านคัมภีร์อัล-กุรอาน						
4.	พยาบาลพูดให้กำลังใจแก่ท่านในการต่อสู้และอดทน (ซอบร) ต่อความเจ็บป่วย						
5.	พยาบาลจัดบอร์ดหรือแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วยที่สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา						
6.	พยาบาลให้โอกาสท่านกล่าวระลึกถึงอัลลอฮ์หรือพยาบาลมุสลิมกล่าว "บิสมิลลาฮ์" ก่อนทำหัตถการ เช่น การเจาะเลือดหรือฉีดยา						
	การปฏิบัติตามหลักศาสนา						
7.	พยาบาลจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วยหรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ท่านได้ละหมาด						
8.	พยาบาลจัดหาชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด						
9.	พยาบาลจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน (อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ได้รับ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
10.	พยาบาลอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา เช่น การอ่านบทขอพร (ดุอาอฺ) หรือการให้ทางนำ						
11.	พยาบาลจัดเตรียมน้ำสำรองกรณีที่น้ำไม่ไหลเพื่อให้ท่านนำไปใช้ในการอาบน้ำละหมาด						
12.	พยาบาลจัดให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในห้องผู้ป่วย						
13.	พยาบาลอนุญาตให้ญาติอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ท่านฟัง หลักคุณธรรม						
14.	พยาบาลบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ท่านโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน						
15.	พยาบาลดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการท่านอย่างสม่ำเสมอ						
16.	พยาบาลแสดงความกระตือรือร้นเมื่อท่านร้องขอความช่วยเหลือ						
17.	พยาบาลแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ท่านมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย						
18.	พยาบาลดูแลให้ท่านได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ						
19.	พยาบาลแนะนำหรือจัดอาหารที่ไม่ขัดต่ออบทบัญญัติ (ชะรอหม) ของศาสนาให้แก่ท่าน						
20.	พยาบาลให้ข้อมูลท่านในเรื่องของอาหารและยา						
21.	พยาบาลดูแลให้ท่านรักษาความสะอาดของร่างกาย						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ได้		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
22.	พยาบาลเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมท่านโดยใช้เวลาตามสมควร						
23.	พยาบาลดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย						
24.	พยาบาลอนุญาตให้ผู้สูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา						
25.	พยาบาลให้การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้ม เป็นกันเอง						
26.	พยาบาลจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วน ชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน						
27.	พยาบาลจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับท่านอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง						
28.	พยาบาลมีการพูดคุยกับท่านโดยใช้ภาษาที่ท่านเข้าใจ						
29.	พยาบาลแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อท่าน						
30.	พยาบาลบอกกล่าวหรือขออนุญาตท่านทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล เช่น การฉีดยา การเจาะเลือด						
31.	พยาบาลกล่าวทักทายหรือพยาบาล (มุสลิม) กล่าว "อัสสลามู อาลัยกุม" ขณะตรวจเยี่ยมอาการท่าน						

เลขที่แบบสอบถาม □ □ □

ชุดที่ 2 แบบสอบถามพยาบาล

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย “/” ลงใน () หรือเติมคำในช่องว่าง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส

() 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย/หย่า/แยก

4. ศาสนา

() 1. พุทธ () 2. อิสลาม () 3. คริสต์ () 4. อื่นๆ ระบุ.....

5. ตำแหน่ง

() 1.พยาบาลวิชาชีพ () 2. พยาบาลเทคนิค

6. ความสามารถในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น

() 1.ไม่ได้เลย (หมายถึงไม่สามารถฟัง/พูดภาษามลายูท้องถิ่นได้เลยต้องใช้ล่ามตลอด)

() 2. ได้บ้าง (หมายถึง สามารถฟังภาษามลายูท้องถิ่นได้บ้างแต่ไม่สามารถพูดหรือพูดได้น้อยมากยังต้องใช้ล่าม)

() 3. ได้ค่อนข้างดี (หมายถึง สามารถฟังภาษามลายูท้องถิ่นได้และพูดค่อนข้างดีแต่ยังต้องใช้ล่ามช่วยบ้าง)

() 4. ได้ดีมาก (หมายถึง สามารถฟัง/พูดภาษามลายูท้องถิ่นได้ดี ไม่ต้องใช้ล่าม)

7. ท่านคิดว่าท่านมีความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลามในระดับใด
() 1. ไม่มีความรู้เลย () 2. น้อย () 3. ปานกลาง () 4. มาก
8. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน.....ปี.....เดือน
9. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน.....ปี.....เดือน
10. ขนาดของโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงาน
() 1. 10 เตียง () 2. 30 เตียง () 3. 60 เตียงขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาล

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาล โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย “/” ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในการให้ความสำคัญต่อกิจกรรม/พฤติกรรมพยาบาลในเรื่องต่อไปนี้มากนักน้อยเพียงใด และท่านได้ปฏิบัติกรพยาบาลมากน้อยเพียงใด โดยการเลือกตอบให้ถือเกณฑ์ดังนี้

การให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาล

มาก	หมายถึง	พยาบาลให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับสูงหรือมาก
ปานกลาง	หมายถึง	พยาบาลให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	พยาบาลให้ความสำคัญกับการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในระดับต่ำหรือน้อย

การรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาล

มาก	หมายถึง	พยาบาลรับรู้ว่าได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นประจำหรือเป็นส่วนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	พยาบาลรับรู้ว่าได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	พยาบาลรับรู้ว่าได้ให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณเป็นส่วนน้อย

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ให้		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	การบอกกล่าวให้ผู้สูงอายุระลึกถึงพระเจ้า	/			/		
2.						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ให้		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ความเชื่อและความศรัทธา						
1.	การแนะนำให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากขึ้นหรือกล่าวขอพรต่ออัลลอฮ์ (ดุอาอ์) เพื่อให้บรรเทาหรือหายจากการเจ็บป่วย เช่น การมูัจะ						
2.	การจัดการข้อความหรือบทขอพร (ดุอาอ์) สำหรับผู้ป่วยปิดที่บริเวณฝาผนังหรือหัวเตียงเพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้สูงอายุระลึกถึงอัลลอฮ์						
3.	การพูดคุยหรือรับฟังเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ผู้สูงอายุปฏิบัติหรือเคยปฏิบัติขณะเจ็บป่วย เช่น การอ่านคัมภีร์อัล-กุรอ่าน						
4.	การพูดให้กำลังใจแก่ผู้สูงอายุในการต่อสู้และอดทน (ซอบร) ต่อความเจ็บป่วย						
5.	การดูแลให้มีการจัดบอร์ดหรือแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วยที่สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา						
6.	การให้โอกาสผู้สูงอายุกล่าวระลึกถึงอัลลอฮ์หรือท่าน (กรณีพยาบาลมุสลิม) กล่าว “บิสมิลลาฮ์” ก่อนทำหัตถการ เช่น การเจาะเลือดหรือฉีดยา						
	การปฏิบัติตามหลักศาสนา						
7.	การจัดห้องหรือสถานที่ภายในหอผู้ป่วยหรือภายในโรงพยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ละหมาด						
8.	การจัดการชุดหรืออุปกรณ์สำรองไว้สำหรับผู้สูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด						
9.	การจัดให้มีเครื่องเสียงสำหรับเชิญชวน (อะซาน) หรือการแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาละหมาด						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ให้		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
10.	การอนุญาตให้ผู้นำศาสนาเข้ามาให้คำแนะนำทางศาสนา เช่น การอ่านบทขอพร (ดุอาอฺ) หรือการให้ทางนำ						
11.	การจัดเตรียมน้ำสำหรับกรณีน้ำไม่ไหลเพื่อให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ในการอาบน้ำที่เหมาะสม						
12.	การร่วม/รับผิดชอบจัดให้มีคัมภีร์อัล-กุรอานไว้ในหอผู้ป่วย						
13.	การอนุญาตให้ญาติอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ผู้ป่วยสูงอายุฟัง						
	หลักคุณธรรม						
14.	การบอกหรือแสดงความห่วงใยแก่ผู้สูงอายุโดยการพูดคุยหรือการสัมผัสอย่างอ่อนโยน						
15.	การดูแล/ตรวจเยี่ยมอาการผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ						
16.	การแสดงความกระตือรือร้นเมื่อผู้สูงอายุร้องขอความช่วยเหลือ						
17.	การแสดงความกระตือรือร้นในการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดูแลตนเองให้หายจากการเจ็บป่วย						
18.	การดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับโรคหรืออาการ						
19.	การแนะนำหรือดูแลให้มีการจัดอาหารที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของศาสนา (ฮะรอม)						
20.	การให้ข้อมูลในเรื่องของอาหารและยา						
21.	การดูแลให้ผู้สูงอายุปกษาความสะอาดของร่างกาย						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการให้ความสำคัญ			ระดับการพยาบาลที่ให้		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
22.	การเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมโดยใช้เวลาตามสมควร						
23.	การดูแลการสวมใส่เสื้อผ้าโดยปกปิดในส่วนที่ไม่ควรเปิดเผย						
24.	การอนุญาตให้ผู้สูงอายุหญิงสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออนุญาตให้ผู้สูงอายุชายสวมหมวกเมื่อไม่ขัดต่อการรักษา						
25.	การต้อนรับด้วยท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มเป็นกันเอง						
26.	การจัดห้องพักหรือเตียงแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิงหรือหากจำเป็นก็ควรจัดให้มีผ้า màn กัน						
27.	การจัดให้มีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับผู้สูงอายุอยู่ด้วยขณะที่แพทย์ตรวจเพียงลำพัง						
28.	การพูดคุยกับผู้สูงอายุโดยใช้ภาษาที่ผู้สูงอายุเข้าใจ						
29.	การแสดงกิริยาและวาทะที่อ่อนน้อมต่อผู้สูงอายุ						
30.	การบอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สูงอายุทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล เช่น การฉีดยา การเจาะเลือด						
31.	การกล่าวทักทายหรือกล่าว "อัสสลามู อาลัยกุม" (กรณีพยาบาลมุสลิม) ขณะตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วยสูงอายุ						